

Nr 49.

Av herr **Lindhagen**, om anslag till riksdagens interparlamentariska grupp m. m.

I statsverkspropositionen har under tredje huvudtiteln föreslagits ett anslag till riksdagens interparlamentariska grupp i och för dess verksamhet inom interparlamentariska unionen och nordiska interparlamentariska förbundet. Gruppen hade yrkat ett bidrag av 25,000 kronor samt dessutom ett anslag å 5,000 kronor, vilket senare krav synes hava borttappats i propositionens redogörelse. Utrikesministern föreslår nu endast 15,000 kronor.

Interparlamentariska unionen och dess underavdelningars uppgift är att sammanföra parlamenten till något fredsarbete vid sidan av regeringarna, som dominera utrikespolitiken inom de särskilda staterna och dessutom suveränt förfoga över Nationernas förbund. Såsom folkrepresentanter borde förbundets medlemmar verka för den allmänna meningens upplysning och inflytande. För det senare ändamålet arbetas föga, helt naturligt för övrigt, då de officiella parlamenten och regeringarna föga lägga sitt arbete på det sättet. Här föreligger emellertid i alla fall ett strävande för fred och samförstånd. Detta bör således också stödjas med någon smula från det med militäranslag rikt dukade bordet. Visserligen borde de folkliga fredsorganisationerna erhålla minst lika stora anslag, som pläga beviljas den interparlamentariska gruppen. Trots likgiltigheten för närvarande för upplysningsarbete i fredssyfte bland folken och dess representationer gäller det nu att söka åtminstone bibehålla de vunna positionerna och återerövra dem som förlorats. Därför har motionerna om stöd för det folkliga fredsarbetet begränsat sig för närvarande till de sedvanliga låga beloppen. Oavsett berörda missförhållande bör således tillses, att unionens vunna standard i anslagsväg icke grusas.

I detta sammanhang må dock en annan sak beröras. Vid 1916 års riksdag väcktes av mig i andra kammaren en motion (nr 156) med yrkande, att riksdagen, vid beviljandet av det äskade anslaget till bestridande av den svenska interparlamentariska gruppens kostnader under det nästföljande året, måtte göra det uttalandet, att riksdagen dock förväntar det gruppen och det nordiska interparlamentariska förbundet i sin verksamhet tillämpar en demokratisk författning och låter olika meningar komma till tals i de frågor, för vilkas behandling bidrag sålunda beviljas. Motionen innehöll en med exempel belyst redogörelse för motionärens erfarenhet.

En dylik erinran är enligt min mening lika påkallad nu som för tio år sedan. Interparlamentariska byråns rapport, omkring vilken sedan ett par

är generaldebatten rört sig, utgav 1924 följande paroll: »Den grundläggande principen för varje parlamentarisk institution är diskussionsfriheten, tillfället för varje mening att göra sig gällande och försöka övertyga. Det ligger därför i unionens väsen, att stå öppen för varje nyans av politisk opinion.» »Alla åskådningar kunna göra sig gällande under våra sammankomster», tillades ytterligare för säkerhets skull. I rapporten för år 1925 betonas byrån, att »fullständig uppriktighet i våra diskussioner är nödvändig för att förbundets mål skall kunna främjas». I tillämpningen te sig däremot dessa goda föresatser ofta på ett annat sätt. De s. k. råden äro enväldiga och man finner snart, att en vädjan till dessa grundsatser är ovälkommen, så snart därigenom rådets egna anordningar och beslut äventyra att bliva rubbade.

Ett av många exempel är följande. I unionens och nordiska förbundets stadgar finnes, vid sidan av rådets envælde i fråga om dagordningen, även en liten fristad för den enskildes motionsrätt. Denna är så mycket mera av behovet påkallad, som rådet och dess kommissioner tillsätts av majoriteterna inom de olika grupperna. Inom dessa härskar dessutom deras styrelser, vilka gemenligen bestämma vad som får äga rum. Dessa bilda dessutom, oavsett partiriktning, en ganska fast sammanslutning. De komplettera sig gärna själva, utse varandra till inflytelserika uppdrag samt hålla folket ock framför allt idéerna på avstånd. Detta är uppenbarligen mänskligt och omedvetet kanske, men det äger rum i alla fall, såsom ock skett under de närmast föregående årtusendena.

Det förenämnda lilla koketteriet i stadgarna med dess välvilliga gest åt den enskilde har formulerats sålunda:

»Förhandlingarna omfatta de av det interparlamentariska rådet å föredragningslistan uppförda frågorna. Andra förslag och framställningar upptagas till behandling endast såvida konferensen fattar beslut att taga dem i övervägande och med två tredjedelars majoritet medger överläggning därom, efter att först hava avhämtat rådets mening samt tagit del av förslagsställarnas kortfattade motivering.»

När någon enstaka gång kvantitativt mäktiga förespråkare begagna sig av detta medgivande kan förmärkas en påfallande lojalitet för bestämmelsens iakttagande. När sålunda de spanska representanterna för Sydamerika vid unionens kongress i Washington 1925 först vid själva kongressen motionerade om spanskans erkännande såsom ett fjärde kongresspråk eller med andra ord om ett nytt privilegium på den övriga mänsklighetens bekostnad, förklarades genast att dessa motioner skulle behörigen upptagas. De tillstyrktes sedan av rådet att hänskjutas till närmare övervägande.

När motioner av enskild medlem, också tyvärr undantagsvis, väckas i syfte att söka gå till grunden med de stora internationella realiteterna, är tillmötesgåendet mycket mindre och ofta icke något alls. Motionären är hänvisad till egna ansträngningar. Sådana framställningar omnämnas numera icke ens på dagordningarna, vilket väl strider mot förenämnda stad-

gande. Därigenom undandrages ock kongressen vetskap om vad den dock lagligen måste åtminstone i ovan angivna ordning besluta om. Under förhandlingarna få sedan dylika yrkanden med möda söka bana sig väg över mångahanda förhinder. Särskilt är nordiska interparlamentariska förbundets råd obenäget att giva någon tillbörlig plats för en rimlig tillämpning av sina statuters förenämnda stadgande. En motion om undersökning av ett världsspråk, som väcktes flera månader före sagda kongress var det omöjligt att hos rådet få hänskjuten till bedömande i sammanhang med sydamerikarnas förslag. Avgörandet om den sammanknöts ock med två andra yrkanden i helt andra ämnen. Rådet och presidiet tillstyrkte omedelbart avslag å alla tre yrkandena på en gång, vilket ock blev majoritetens beslut.

Det hemställes,

att riksdagen ville:

- 1) bevilja interparlamentariska gruppen för budgetåret 1926—1927 de av gruppen äskade anslag;
- 2) i sammanhang därmed göra det uttalandet, att riksdagen förväntar det unionen och det nordiska förbundet i sin verksamhet tillämpa åtminstone sådana demokratiska principer, som kommit till uttryck i unionens och förbundets författningar.

Stockholm den 20 januari 1926.

Carl Lindhagen.

